



بیش از 30 سال انتظار برای احیای یادگار والی خوش نام تبریز

تا به حال فکر کرده‌اید که چه کسی عمارت شهرداری تبریز را که با ساعتش معروف است، بنا کرده یا چه کسی به فکر احداث سیل بند برای تبریز افتاده است؟

تا به حال فکر کرده‌اید که چه کسی عمارت شهرداری تبریز را که با ساعتش معروف است، بنا کرده یا چه کسی به فکر احداث سیل بند برای تبریز افتاده است؟ میزرا حسینقلی جلیلی ملقب به ارفع^۱؛الملک، والی خوش نام بلدیة تبریز و یکی از محبوب^۲؛الملک؛ترین رجال زمان خود بود و تبریز بخشی از "شهر اولین ها" بودن خود را مدیون اقدامات اوست، از احداث اولین کشتارگاه گرفته تا اولین دارالمجانین در تبریز جزو اقداماتی بودند که محبوبیت این مرد را رقم زدند. به گزارش ایسنا، منطقه آذربایجان شرقی، درست در دل شهر و در میانه^۳؛الملک؛های خیابان بهشتی، خانه محبوب ترین شهردار تبریز (ارفع^۴؛الملک؛ جلیلی) عصا به دست منتظر ایستاده است تا شهرداری به وعده سی و چند ساله^۵؛الملک؛اش برای بازسازی و مرمت این خانه عمل کند، حال نه تنها هیچ تندپسی از این شهردار خوش نام تبریز در هیچ نقطه^۶؛الملک؛ی شهر به چشم نمی^۷؛الملک؛خورد، بلکه خانه ارفع^۸؛الملک؛ جلیلی هم که فقط سر درب آن توسط اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری آذربایجان شرقی به ثبت رسیده، رو به تخریب نهاده است. هاله جلیلی، نوه ارفع^۹؛الملک؛ جلیلی که ساکن تهران است، از انتظار 30 ساله^{۱۰}؛الملک؛اش برای بازسازی خانه پدر بزرگ به ایسنا می^{۱۱}؛الملک؛گوید.

وی اظهار می کند: ارفع^{۱۲}؛الملک؛ جلیلی، اقتصاددان، بسیار روشن فکر، ثروتمند، اهل کمال و یکی از اعضای شورای شهر وقت تبریز بود او در سال 1311 رئیس بلدیة تبریز شده و بنابه دلایلی پس از مدتی کناره گیری کرد، اما سال بعد دوباره سر کار آمده و در مجموع سه دوره رئیس بلدیة تبریز شد.

شهر دنبال شهردار کاربلد تبریز می^{۱۳}؛الملک؛گردد!

وی اضافه می^{۱۴}؛الملک؛کند: نکته قابل توجه اینکه پس از کناره^{۱۵}؛الملک؛گیری ارفع^{۱۶}؛الملک؛ جلیلی به دلیل کارشکنی برخی افراد و با وقوع سیل تبریز، تمام شهر، چراغ به دست به دنبال ارفع^{۱۷}؛الملک؛ گشتند و او که برای سومین بار متوالی شهردار تبریز شد، سیل بند 12 کیلومتری مهرانه رود را در تبریز ایجاد کرد، تمام طول مهرانه رود در زمان این شهردار با دست کنده شد و از زمان احداث این سیل بند تا کنون، سیل خسارتی به تبریز وارد نکرده است. وی ادامه می^{۱۸}؛الملک؛دهد: احداث عمارت شهرداری تبریز در سال 1314 از مهم^{۱۹}؛الملک؛ترین اقدامات این شهردار خوش نام تبریزی است که احداث آن به دلیل نبود ابزارهایی مانند بیل مکانیکی، به طور دست ساز انجام شده و اتمامش چهار سال به طول انجامیده است، تنها یک نمونه از ساعتی که بر روی این عمارت نصب شده است، در بیگ بن لندن وجود دارد، در زمان جنگ یکی از ناقوس^{۲۰}؛الملک؛های این ساعت شکسته و بی^{۲۱}؛الملک؛صدا شده بود که خوشبختانه الان تعمیر شده است.

جلیلی اظهار می کند: ساخت کشتارگاه، ایجاد دارالمجانین در شهریور 1312، ساخت سالن تئاتر در ارک تبریز و تشکیل دارالتربیه برای پناه دادن به فقرا و افراد بی^{۲۲}؛الملک؛خانمان از دیگر اقدامات ارزشمند این شهردار بود، اقدامات پدر بزرگ من فقط در ساخت بناهای مهم خلاصه^{۲۳}؛الملک؛ نشده و او کارهای فرهنگی زیادی نیز در تبریز انجام داده است.

شهرداری تبریز از پیشنهاد من برای اهدای لوازم خانه ارفع^{۲۴}؛الملک؛ به موزه استقبال نکرد

وی بیان می کند: با توجه به نبود مکانی ابرومند برای پذیرایی از مهمانان مهم داخلی و خارجی، پدر بزرگم دو تالار در همین خانه^{۲۵}؛الملک؛ای که الان رو به تخریب است، ساخته بود، او هیچ یک از لوازم خانه^{۲۶}؛الملک؛اش را با پول بلدیة نگرفته بود، تمامی لوازم خانه^{۲۷}؛الملک؛اش آتیک به حساب می^{۲۸}؛الملک؛آیند، اما با وجود تمایل من برای اهدای این لوازم به موزه شهرداری تبریز، شهرداری توجه چندانی به این مسئله نکرد و گویا برایشان مهم نیست.

انتظاری همسن جنگ برای بازسازی خانه ارفع^{۲۹}؛الملک؛ جلیلی

وی ادامه می^{۳۰}؛الملک؛دهد: با توجه به این که من ساکن تهران هستم، تقریباً از بعد از اتمام جنگ ایران و عراق مدام به تبریز رفته و آمد داشته^{۳۱}؛الملک؛ام و شهرداران در دوره های مختلف وعده^{۳۲}؛الملک؛هایی برای حفظ این خانه تاریخی به من داده اند که هیچ یک تا به الان عملی نشده است و وضعیت روز به روز هم بدتر می^{۳۳}؛الملک؛شود.

نوه ارفع^{۳۴}؛الملک؛ جلیلی در پایان با ابراز امیدواری برای حفظ خانه تاریخی پدر بزرگش، خاطرنشان می^{۳۵}؛الملک؛کند: هنوز هم ناامید نشده^{۳۶}؛الملک؛ام و نسبت به بازسازی و نجات این خانه امید دارم.

کریم میمنت نژاد، تبریز پژوه نیز در گفت و گو با ایسنا، با ارائه توضیحاتی در خصوص شخصیت و اقدامات مهم حسینقلی جلیلی به ایسنا می^{۳۷}؛الملک؛گوید: ارفع^{۳۸}؛الملک؛ جلیلی در سال 1297 مصادف با اواخر دولت قاجار، رئیس بلدیة تبریز شد و اقدامات خویش باعث شده تا از او به عنوان یک شهردار موفق یاد شود.

وی با اشاره به وقوع سیل ویرانگر تبریز در مرداد ماه 1313 و تخریب حدود 1300 بنا اظهار می^{۳۹}؛الملک؛کند: با توجه به ثبت نام ارفع^{۴۰}؛الملک؛ جلیلی به عنوان شهردار موفق در خاطره^{۴۱}؛الملک؛های مردم، انجمن شهر به سراغ حسینقلی جلیلی می^{۴۲}؛الملک؛رود و او از نیمه دوم سال 1313 برای بار دوم کلیددار بلدیة تبریز می^{۴۳}؛الملک؛شود.

وی ادامه می^{۴۴}؛الملک؛دهد: ارفع^{۴۵}؛الملک؛ جلیلی ضمن هم^{۴۶}؛الملک؛دردی با سیل^{۴۷}؛الملک؛زدگان، به دلیل نبود بودجه کافی برای ایجاد مسیل تبریز با محمود جم که تبریزی^{۴۸}؛الملک؛الاصل بود، مذاکره کرده و بودجه دولتی برای این کار می^{۴۹}؛الملک؛گیرد و کل هزینه^{۵۰}؛الملک؛های ساخت مسیل تبریز در مجلس شورای ملی به تصویب می رسد و این اعتبار به صورت وام و قرض بلاعوض دولت تامین می^{۵۱}؛الملک؛شود که این یکی از ویژگی^{۵۲}؛الملک؛های یک شهردار کاربلد است که در تامین بوجه به

دریافت عوارض از مردم اکتفا نکند. این تبریز پژوه بیان می‌کند: احداث سه ساختمان مهم در سال 1314 که نیاز اصلی تبریز بودند از دیگر اقدامات این شهردار است که اعتبارات آن هم به کمک محمود جم که نخست وزیر شده بود، تأمین شد، ساختمان عمارت شهرداری تبریز که بر روی گورستان محله نوبر و با توجه به ارتباطات خوب ایران با آلمان در آن زمان به دست معمار بزرگ ارمنی تبار اودیس اوهانجانیان و تکنیسین‌های آلمانی طراحی و احداث شد، یکی از این بناها است. وی اضافه می‌کند: بنای ساختمان انجمن شهر در باغ گلستان تبریز که محلی برای تجمع مردم، برگزاری میتینگ‌های مختلف و دیدارهای مردمی اعضای انجمن شهر بود و به عنوان یک پارلمان شهری احداث شد از دیگر بناهای احداث شده در زمان او و سومین ساختمان مهم نیز خانه خود ارفع‌الملک جلیلی در خیابان منصور است که در آن دوره یکی از خیابان‌های اعیان نشین تبریز به شمار می‌آمد و حجاری سنگ‌های سردرب این خانه به ظرافت و به شکل سنگ‌تراشی‌های عمارت شهرداری تبریز است. وی با اشاره به سرگذشت خانه تاریخی ارفع‌الملک جلیلی بیان می‌کند: در دهه 80 تلاش زیادی برای یافتن مالک این خانه شد، این خانه توسط جلیلی‌ها به خانواده علی نقی خان مولوی، دیگر شهردار تبریز و پس از آن نیز به مالکان بسیاری فروخته شده است و اکنون مالک نهایی که تبریزی هم نیست به شرط دریافت بهایی بسیار گزاف حاضر به فروش این خانه است و راهی برای مذاکره وجود ندارد؛ چرا که شهرداری توان پرداخت این هزینه را ندارد و باید قانونی در این خصوص باشد تا هر کس هر طور خواست عمل نکند. میمنت نژاد متذکر می‌شود: پس از تخریب بخشی از این خانه که شامل اندرونی و بیرونی است و تبدیل آن به مجتمع مسکونی در سال 81، میراث فرهنگی سردرب آن را ثبت ملی کرد. گفتنی است؛ تعدادی از این تصاویر توسط هاله جلیلی به ایسنا ارسال شده است و با رضایت او منتشر می‌شود. گزارش از نسرين سوار-خبرنگار ایسنا در آذربایجان شرقی